

Upravništvo: Ljubljana, Knaflicjeva
ulica 5 — telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelki: Ljubljana, Selez-
burgova ul. 6 — tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11 — telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2
telefon št. 190.
Računi pri pošti: zavodi: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knaflicjeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Gosposka ulica 11, telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Večni Gdansk

Odkar so v Nemčiji zavladali hitlerjevci, se nahaja vprašanje svobodnega mesta Gdanska skoraj trajno na dnevnem redu Društva narodov in pri vsaki zasedanju okupira tako svet kakor plenarno skupščino ženevske institucije. Tudi na ravnanje končani sezoni sveta DN je tvoril Gdansk poleg aleksandretskega spora glavno točko dnevnega reda. Dosežena je bila rešitev, ki zopet ni nikakoli definitivna rešitev, pa je zato treba pričakovati, da Gdansk še ne bo izginil iz zelenih ženevskih miz in ne iz stolpcev evropskega časopisa.

Ko je lani nastopil šef nemške delegacije Gdansk pred ženevskim forumom, je njegov nastop vzbudil vseobče negotovanje po izrednih okoliščinah, v katerih se je izvršil. Opozorimo naj samo, da je Greiser na izredno poudarjen način zaklical, da Gdansk z Društvom narodov ne želi imeti in ne bo imel več opravka. Splošno se je smatralo, da pomeni ta nenavaden nastop uvod v akcijo, ki naj izvede priključek svobodnega mesta k rajhu. Toda nič takega se ni zgodilo. Opozicija Gdanska zoper Zenevo se je zelo polegla, dasi je ves čas ostala na krmilu ista narodnosocialistična vlada. Isti Greiser zopet zastopa te dni Gdansk v Ženevi, samo da je njegov nastop sedaj precej bolj umerjen. Listi so pri- nesieli celo njegovo izjavo, s katero oznanja, da ni nasprotnik Zeneve marveč samo dosedanjega ženevskega komisarja za Gdansk, Lesterja, ki pa je bil, kakor znano, sedaj imenovan v tajništvo in tedaj zapušča Gdansk.

Da je politika nacionalnosocialistične stranke v Gdanku postala zmernejša, temu so vzrok razni razlogi. Ne med zadnjimi je nedvomno moder nastop poljske diplomacije. Saj je nedvomno interes Poljske v tem kompleksu problemov največji. Na Poljskem je nastalo silno razburjenje, ko je Gdansk napravil nenaden afront zoper Zenevo: smatralo se je pa, da je ta afront hkrati naperjen zoper Poljsko. Poljska diplomacija je naglasila ob raznih prilikah, da ne misli v Gdanku niti trohice odnehati od trdne afirmacije dosedanjega poljskega stališča. Ako bi v tem pogledu šla vlada v Gdanku dalje, bi nedvomno zadela na najodločnejši odpor tudi vse Poljske, uradne in neuradne, spriču vsega tega je Društvo narodov napravilo modro, ko je prav Becka poverilo z nalogo, da preišče afero v Gdanku in predloži Ženevi načrt, po katerem naj bi se uredilo celotno vprašanje. Beck je res stopil v stike s predstavniki vlade v Gdanku in sestavil svoj referat.

Jedro Beckove solucije je v tem, da ostane funkcija Društva narodov, kakor je bila, vendar s to bistveno razliko, da se v notranje razmere Gdanska ne vmešava. Ali z drugimi besedami, da pusti sedanjim vladam proste roke v zatiranju političnih manjšin, ki se ob uvedbi hitlerjevskega sistema morajo udati v usodo, kakor so je bile deležne nemške stranke v rajhu. Ker pa nekateri prav lani faktorji v Ženevi s tako solucijo niso zadovoljni, so se v zadnjem trenutku pojavile težave in pomisleki. Ako opozorimo, da je bil med nezadovoljnimi sam Eden, smo pač dovolj karakterizirali situacijo. Interesantna je ta situacija: kar nekoliko paradoksa. Po statutu svobodnega mesta Gdanska, ki ga je postavilo ob ustanovitvi, je Društvo narodov kompetentno, da garantira avtonomno ustavo in politične demokratične svoboščine mesta. Seveda se je takrat Ženeva bala, da bo Poljska tisti zli faktor, ki bo ogrožal samostojnost Gdanska. Zgodilo pa se je, da jo ogrožala nacionalnosocialistični režim in da išče nemška demokracija podpore in zaščite v — Ženevi! Ženeva naj bi ščitila ustavo v Gdanku pred ogroženjem z nemške strani!

Beck je krenil na praktičnejšo pot, pa je sklenil s hitlerizmom v Gdanku sporazum in sicer v tem smislu, da mu pušča proste roke v notranji politiki, makar na račun stare ustave, samo da spoštuje vse ono, kar je svobodno mesto dolžno držati napram Ženevi, zlasti pa napram Poljski. Vlada v Gdanku je na to pristala in s tem kompromisom sta Beck in Greiser prišla v Ženevo. Tamkaj se je sicer pokazala opozicija zoper tako prelasko vzeto garancijo in zlasti je Eden pokazal voljo, da zaščiti demokratično opozicijo v Gdanku. Ni dvoma, da bi se tudi taka načelna politika dala prav dobro zagovarjati. Toda Ženeva je že tolikokrat pokazala, da je v načelni smeri, v izvajanju načelne politike in mednarodnem področju nima sreče, saj se je videlo, da je taka politika najbolj komplicirana in nevarna. Zato se ne smemo čuditi, da se je končno velika večina pridružila onim skeptikom, ki menijo, da ni Društvo narodov zato tu, da ureja povsem strankarskopoliitična vprašanja v Gdanku, vprašanja, ki nimajo z narodnimi nič več opravka. Stališče, na katerega se je postavila uradna Poljska, je res tudi prodrlo.

TRETJA ANGLEŠKA DEMARŠA

Nova nota angleške vlade prizadetim državam — Londonski odbor naj določi rok za prepoved pošiljanja prostovoljcev v Španijo

London, 28. jan. br. Angleška vlada je naročila svojim poslanikom v Parizu, Berlinu, Rimu, Moskvi in Lizboni, naj tamšnjim vladam sporoče, da je z z. dovoljstvom sprejela njihove odgovore na svojo noto z dne 9. januarja, ki se tiče prepovedi pošiljanja prostovoljcev v Španijo. Ker ni bilo nobenega ugovora proti temu predlogu, bo angleška vlada vso zadevo izročila londonskemu odboru za nevmešavanje, da določi rok, kdaj naj stopi ta prepoved v veljavo. Prepoved naj bi stopila v veljavo, če proti temu ne bo ugovora ne glede na to, kdaj bo prišlo do sporazuma o uvedbi splošne kontrole nad uvozom v Španijo.

Angleška poslanika v Rimu in Berlinu sta razen tega dobila nalog, naj obvestita italijanske in nemške vlade, da angleška vlada pristaja na odpravo vseh prostovoljcev iz Španije vendar pa še ni utegnila tega vprašanja podrobneje proučiti in bo tudi zato zadevo odstopila londonskemu odboru za nevmešavanje, da razpravlja o tem v zvezi z ostalimi ukrepi, ki se tičejo državljanske vojne v Španiji.

Rimu in Berlinu vrata zaprta

Pariz, 28. jan. br. Angleška nota, ki je bila danes izročena v Parizu, Berlinu, Rimu, Moskvi in Lizboni, je bila v francoskih krogih sprejeta z velikim zadovoljstvom. V

pariških merodajnih krogih krogih tolmačijo novo noto Anglije za zelo važen in odločen korak. Angleška vlada ni izgubljala časa, da doseže v svojem prizadevanju za nevtralizacijo španske državljanske vojne hitro viden uspeh. Komaj tri dni po sprejemu italijanskega in nemškega odgovora je izvršila sedaj nov korak, ki naj prepreči vsako nadaljnje izigravanje. Nova nota ima predvsem namen ugotoviti, da je med petimi pri španskih dogodkih najbolj zainteresiranimi državami, včetrši Italijo in Nemčijo, dosežen načelni sporazum ter da je treba od dogovora takoj preiti k dejanjem.

Londonski odbor mora sedaj v najkrajšem času določiti rok, kdaj naj stopi prepoved pošiljanja prostovoljcev v Španijo v veljavo za vse te države. Ta nota tudi jasno dokazuje, da bi bila Anglija skrajno užaljena, če bi sedaj Italija in Nemčija postavili še kakšne nove ugovore. Angleška vlada je s tem korakom zaprla Rimu in Berlinu vsa vrata za kakršnokoli novo zavlačenje. Nemčija in Italija morata sedaj izvesti ukrepe, ki sta jih obljubili.

Nov kontrolni načrt

London, 28. jan. b. »Evening Standard« poroča, da je londonski kontrolni odbor izdelal nov načrt nadzorstva španskih meja po katerem naj bi bile španske meje razdeljene na naslednjih sedem pasov ali oddelkov. 1) Francosko-španski pas na

Pirenejih, ki bi bil pod francosko kontrolo. 2) Severna španska obala od francoske meje do severozapadnega dela Portugalske, ki naj bi jo nadziralo angleško-francosko broštvo. 3) Meja med Španijo in Portugalsko, o kateri še ni določeno, kdo naj bi izvajal kontrolo. 4) Španska obala od portugalske meje preko Gibraltarja do Malage, ki naj bi jo nadzirala angleška mornarica. 5) Španska obala od Malage do Cartagane, ki bi bila pod kontrolo nemške mornarice. 6) Baleare v okolici so v republikanskih rokah, naj bi stražila italijanska mornarica. 7) Mallorca naj bi nadzirali Francozi. 8) Nadzorstvo nad obalo španske Maroka bi isto prevzeli Francozi. Nadzorstvo se mora izvršiti izven takozvanih teritorialnih voda Španije.

Portugalske gospodarske koncesije Nemčiji

London, 28. jan. o. Angleški listi potrjujejo vest pariske »Information«, da bodo nemško-portugalska kolonijska pogajanja v kratkem zaključena. Portugalska bo odstopila Nemčiji v eksploatacijo vse rudnike v svojih afriških in indijskih kolonijah. Listi naglašajo, da bi bil tak sporazum Angliji celo všeč. Tudi francoski poslanik Poncet je baje že predložil nemškemu ministru Neurathu spomenico s francoskimi predlogi za nemško sodelovanje v francoskih kolonijah v Afriki.

Listi so objavili tudi Reuterjevo vest o velikih rudarskih in drugih koncesijah, ki so jih portugalske kolonijske oblasti dale nemškemu podjetjem v Angli, in pripominjajo, da imajo čisto trgovskoposlovni značaj in da so brez vsake politične primesi.

Manchester Guardian trdi med drugim, da ne gre v nobenem primeru za kakšen dogovor, ki bi Nemčiji dal možnost, da se zasedra v portugalskih afriških kolonijah. Portugalski so izredno potrdili angleški vladi da gre za pogajanja čisto trgovinsko-poslovnega značaja brez sicerne političnega pomena. V poučenih krogih v Londonu mislijo, da so ta pogajanja iz Lizbone popolnoma zadovoljiva. Znano je, da je Nemčija zadnje čase dobavila Portugalski znatne količine vojnega materiala. Dosele se je ta material plačeval s čeki, glasečimi se na angleške funte, sedaj se pa zdi, da bi Nemčija rada za plačilo dobila olajšave pri nabavi surovin. Nemška vlada je sporočila v Lizboni da bi takšne olajšave najrajši dobila v Mozambiku, ker ji blago te kolonije najbolj ustreza; ker pa imajo v Mozambiku ugodnosti že nekatera angleška podjetja, so Portugalski dovolili te ugodnosti Nemčiji v Angli.

Razprave odbora za nevmešavanje

London, 28. jan. AA. Ožji odbor mednarodnega odbora za nevmešavanje se je sestal danes v zunanjem uradu, da prouči predloge strokovnjakov o uvedbi nadzorstva nad španskimi mejami na kopnem in na morju. Med drugim imajo v načrtu, da bi nadzorstvo v španskih vodah vršile vojsne ladje, ki se tamkaj mude in sicer nemška, italijanska, britanska in francoska vojna mornarica.

Zasedanje sveta DN zaključeno

Ugodna bilanca januarskega zasedanja ženevske mednarodne ustanove

Ženeva, 28. jan. AA. Svet DN je imel sredi dvurno sejo o položaju beguncev v tujih poslatištih v Madridu. Seja je bila tajna. Ob 20. je bilo objavljeno, da je bil dosežen sporazum v tem vprašanju. Francoski zunanji minister Delbos se je že sredi odšel v Pariz, državni podtajnik Vienneot pa davi. Eden bo ostal v Ženevi do jutri zvečer.

Preden se je svet DN razstal, je računl z možnostjo, da bo nizozemski admiral de Graaf odklonil mesto vrhovnega komisarja v svobodnem mestu Gdanku. Zato je svet DN dal odboru treh (Eden, Delbos in Sandler) potrebna pooblastila, da določi ka-

ko drugo osebnost: dotlej bo pa Lester ostal teoretično še nadalje zastopnik Društva narodov v Gdanku, ker je admiral de Graaf res odklonil mesto vrhovnega komisarja DN v Gdanku.

Pariz, 28. jan. AA. »Matin«, piše o končanem zasedanju sveta DN, poudarja kot zelo pozitivni točki sporazum med Francijo in Turčijo o Aleksandriji in ublažitev sporov v gldanskem vprašanju. Kdor je upal, da bi poslednji dan sedanjega zasedanja moral prineseti mnogo incidentov, se je zmotil. Težkoča je bila samo v španskem vprašanju.

Poplave pred Madridom

Zaradi deževja in poplave so pred Madridom nemogoče vse večje vojaške operacije

Madrid, 28. jan. d. Hudo deževje in velike poplave so povzročile zastoj vseh operacij Francoskih čet pred Madridom. Le ponekod streljajo s topovi. Reka Guadarama je silno narasla ter ogrožila zvezo nacionalistov z zaledjem. Voda je preplavila mnoge strelske jure, ki so jih morale nacionalistične čete nemudoma izprazniti.

Tudi pred Aranjuezom je bojevanje povsem ponehalo ter ne morejo tu niti s tanki niti s topništvom ali konjenico podrviti nobenih operacij.

Odbor za obrambo mesta je sredi objavl nasleđnje poročilo:

Zaradi slabega vremena večerni ni bilo operacij na osrednji fronti. Pri Escorialu je

večje število nacionalistov prešlo k nam. Nekateri izmed njih so prinesli s seboj protiletalske strojnoce v zelo dobrem stanju.

Iz nacionalističnega tabora

Salamanca, 28. jan. br. Glavni stan generala Franca poroča, da so zaradi deževja in megle ustavljene vse vojaške operacije pred Madridom. Nacionalistične čete utrjujejo svoje postojanke. Mnogo republikanskih milicijev je pribežalo na stran generala Franca.

Cete, ki napadajo v smeri proti Malagi, so večerj obkolile važno strateško točko Jatar. Nacionalistične čete so samo še 25 km od morske obale na vzhodu Malage.

Grozote v dolini Ohia

Silnim opustošenjem, ki so jih povzročile poplave, so se pridružile epidemične bolezni, ki strahotno razsajajo

Newyork, 28. januarja. b. Število žrtve poplavne katastrofe ob Ohiju in Missisipiju vedno bolj narašča. Kakor poroča sanitetni reterent mesta Louisville, je tam večerj samo zaradi neke epidemične bolezni umrlo nad 200 oseb, dočim se število mrtvih v Talbanyju in Jeffersonville doslej sploh ni moglo ugotoviti. Letala se sicer na vso moč trudijo, da bi v posamezne kraje še pravočasno znosila kolikor je mogoče zdravil proti posameznim epidemijam, ki se pojavljajo ponekod v zelo velikem obsegu, vendar je zdravljenje v sedanjih okoliščinah zelo oteženo. Nad mestom Louisville je proglašeno obsežno stanje, da bi se ne pojavljali ropi, kakor se je to dogajalo od vsega početka.

Res pa je, da postaja s tako resolucijo pozicija Društva narodov v Gdanku nekoliko paradoksa, pa da bi mogla končno imeti smisla samo še v tem smislu, da bi čakala na eventualne spore med Poljsko in Gdanskom. Novi komisar Društva narodov torej ne bo imel nič kaj zavidnega stališča, pa je zato razumljivo, da se kandidati nič ne vlečejo za to mesto. Vse to pa dokazuje, da je v Gdanku spet ustvarjen samo nov provizorij, ki ne bo trajen. Ženeva bo morala prav kmalu o tej stvari vnovič razpravljati.

Dasi se domneva, da je bil poplavni višek dosežen v dolini reke Ohio, se prebivalci doline Missisipija resno pripravljajo na zavarovanje pred grozečimi valovi tudi tam, do koder se voda še ni povzpela. Vse obrobne nasipe utrjujejo z lesom in peščenimi vrečami. Po približnih računih se do sedanjega škoda čeni že na okoli 350 milijonov dolarjev.

Vojni minister Woodring je večerj odredil takojšnjo izpraznitev vseh ogroženih krajev, za kar se vrše intenzivne priprave, ki bodo končane najkasneje jutri. Splošno sodijo, da so nekatera mesta ob Missisipiju, ki imajo nekoliko višjo lego, izven vsake nevarnosti. Za evakuacijo prihaja resno v poštev samo ozemlje v globini do 75 km od obeh bregov reke in sicer ozemlje, ki se razteza med krajema Cairo in New Orleans. Za evakuacijo ogroženih predelov je že zbranih nad 35.000 tovornih avtomobilov.

Nad 900.000 ljudi brez strehe

Na kraju, kjer se stekata reki Ohio in Missisipi, dela noč in dan več tisoč delavcev in vojakov, da bi zvišali nasipe. Vode so že dosegle nasipe in manjka samo še 50 cm, da jih preplavijo.

Danes računajo, da je brez strehe najmanj okoli 900.000 ljudi.

Vohunske afere v moskovskem procesu

Zasliševanje obtožencev je bilo večerj končano — V službi Nemčije in Japonske

Moskva, 28. januarja. k. Na večerjnj razpravi je prišla na dan velika vohunska afeta, v katero se je zapletlo več ruskih železniških uradnikov, ki so se udinjali Japoncem.

Obtoženi Knjažev je izpovedal, da je bil predlanski sprejet v japonsko vohunsko službo, da pa je imel že leto dni prej stike z japonskim agentom »ministrom Blankom.« »Minister Blank« mu je dajal navodila, po katerih je imel izvršiti svoje povelje v okviru trockijevske organizacije. Nekoč se je z njim sestal v Sverdlovsku. Domenila sta se, da se bodo tam pričela izvajati sabotažna dejanja, ki bi bila v interesu Japonske in v skladu s programom teroristov. Sabotaža naj bi se izvajala predvsem pri vojaških transportih, ki so bili namenjeni na Daljni vzhod. Tamkajšnja armada naj bi se tako demoralizirala. Knjažev je podrobno opisoval akcijo. Posledice sabotaže so bile velike železniške nesreče, ki so se pripetile v zadnjih treh letih, tako v letu 1934 ona pri Sumilki, ki je zahtevala 29 žrtve, nato še obe nesreči iz predlanskega in lanskega leta, ki sta zahtevali skupno 63 človeških življenj. V Sumilki so postopali tako, da so nekoga novega kretničarja pripravili do tega, da je prihajajoči vlak z večjim oddelkom vojaštva napeljal na napačni tir, kjer je zadel v neki tovarni vlak.

Nato je bil zaslišan bivši vrhovni upravnik kemijske industrije Ratajchak, ki je izpovedal, da je pričel delovati za Trockega l. 1934. V to njegovo delovanje so spadali tudi vohunski posli. Stike z ostalimi pravi organizacije je vzdrževal po Pušinu in Grašu. Oba sta izročila nemškemu vohunom tudi tajne informacije o ruski kemijski industriji. Ratajchak je izjavil, da je povzročil 3 incidente v tovarnah v Gorlovi, 4 nadaljnje pa v drugih tovarnah.

S tem se je zasliševanje obtožencev zaključilo. Sodišče je tedaj razpravo proglasilo za tajno. Kakor se je pozneje izvedelo, so pri tajni razpravi strokovnjaki podali svoja poročila, obtoženci Pjatkov, Radek in Sokolnikov pa so dali nadaljnje informacije o svojih stikih s tujimi diplomati. Prečitani so bili tudi uradni dokumenti o opravkih, ki sta jih imela Radek in Sokolnikov na tujih poslatištih.

Vrhovni državni tožilec Višinski je večerj zlo pogostoma posegel v razpravo in je zlasti Ratajchaku v zvezi z drugimi trockijevci očital še mnogo hujše prestopke. Iz njegovih izjavanj je treba sklepati, da bo že v kratkem improviziran nov proces proti nadaljnji skupini trockijevcev. Tedaj bodo bržkone postavljeni pred sodišče Buharin, Putna, Rykov, Rakovski in drugi.

Moskovska »Pravda« o vzrokih priznanja

Moskva, 28. jan. o. Moskovska »Pravda« skuša v daljšem članku pojasniti nenavadno dejstvo, da vsi obtoženci pred vrhovnim vojaškim sodiščem brez obotavljanja priznavajo vse, kar jim očita obtožnica. List piše, da so vsi zločini, ki jih navaja obtožnica, dokazani. Zato obtožencem ne preostaja ničesar drugega kakor da to priznajo, vendar pa ne priznavajo ničesar, kar ni točno dokazano. Tega tudi obtožnica ne navaja, dasi je še cela vrsta zločinov, ki jih pripisujejo obtožencem.

Trockega drugi sin aretiran

Moskva, 28. jan. b. Doznavajo se, da je bil večerj aretiran tudi Trockijev drugi

sin Sergej, kateremu očitajo, da je bil zapleten v sabotažno trockijevsko zaroto. V Krasnojarsku je nameraval, tako zatrjujejo policijske oblasti, zastupiti vse delavce tamkajšnjih velikih tovarn.

Tudi novinarji so prišli na vrsto

Riga, 28. jan. br. Tukajšnji listi poročajo v zvezi z moskovskim procesom, da je GPU zadnje dni aretirala v Moskvi, Leningradu in drugih mestih zlasti v evropskem delu Rusije veliko število novinarjev in književnikov. Med njimi je tudi več inozemskih novinarjev, ki so nepovolj no poročali o razmerah v Rusiji. Aretiranih je bilo tudi mnogo članov kolhozov, ker niso hoteli oddati določene množine žita.

Važne izpremembe v notranji in vojaški upravi

Moskva, 28. jan. o. Povsem nenadoma so bile večerj popoldne izvršene zelo važne izpremembe na vodilnih mestih ruske vojske in komisarijata za notranje zadeve.

Komisar za notranje zadeve je bil imenovan za varnostnega komisarja. Dosedanji šef GPU Jagoda je bil izločen, notranja varnostna služba pa je bila vsa podrejena komisarijatu za notranje zadeve. Tako se je onemogočil odločilni vpliv GPU na ruske notranje politične razmere.

V vojski so bile izvršene naslednje izpremembe: armijski general Orlov je bil imenovan za pomočnika vojnega komisarja in obenem za vrhovnega poveljnika ruskih pomorskih sil. General Alister je bil imenovan za pomočnika vojnega ministra in za poveljnika vseh letalskih sil.

Vladna kriza v Tokiju

Tokio, 28. jan. AA. Agencija Domej je zvedela, da pričakujejo dobro poučeni krogi zadovoljivo rešitev ministrske krize. Vse kaže, da bo general Ugaki nočoj ali najkasneje jutri premagal vse ovire, ki so do sedaj zavlačevale njegove priprave za sestavo nove vlade.

Delna rekonstrukcija belgijske vlade

Bruselj, 28. jan. a. Ker je podpredsednik ministrskega sveta in minister za zdravstvo, Vandervelde, odstopil, je bil na predlog ministrskega predsednika Van Zeelanda imenovan za njegovega naslednika ravnatelj lista »Le Peuple«, socialistični poslanec Artur Votens. S tem je bila preprečena kriza vlade.

Nova devalvacija francoskega franka?

Pariz, 28. jan. o. Kljub službenemu komuniciraju finančnega ministra Auriola, v katerem energično zanika vesti o ponovni devalvaciji franka, se v pariških finančnih krogih vzdržujejo vesti, da je treba v najkrajšem času računati s ponovnim razvrednotenjem francoske valute in sicer zaradi splošnega porasta cen. Vlada je že o prihodki lonske devalvacije dobila pooblastilo, da lahko zniža zlato podlago do 84 odstotkov. Spriču težavnega finančnega položaja smatrajo v finančnih krogih za zelo verjetno, da se bo sedaj vlada poslužila tega pooblastila.

OHIO SE JE RAZLIL ČEZ BREGOVE

V dolini reke Ohio vlada že teden dni nevzdržen položaj. Voda je prestopila bregove in se razliva po deželah ameriškega Zapada. Nad pol milijona ljudi je moralo zapustiti domove. Sedanje poplave daleko prekašajo slično katastrofo iz let 1913. in 1927. Škoda cenijo na pol milijarde dolarjev.

Vsi jezovi ob Missisippiju so se izkazali za nezadostne, kajti voda jih je podrla in odnesla. V poplavljenem ozemlju razsajajo epidemične bolezni: tifus, ščrpatinka, davica in hripa. Mnogo mest so izpraznili. Radio neprestano kliče na pomoč in poziva prebivalstvo, naj daruje zdravila, živila in obleko.

V poplavljenih krajih je proglašeno obsedno stanje, da se vsaj omeji ropanje in razbojništvo, vojaštvo pa mora često uporabljati orožje proti nasilnim zločincem.

Slika na levi zgoraj: Pogled iz letala na poplavljeni Cincinnati — Na desni kaže zemljevid s črticami, katere zvezne države trpe zaradi sedanjih nesreč.

Sožitje človeka z mišjo

Čebula sarana v Aziji — Koruza zamenjuje gomolje

Doslej nismo še nikoli slišali, da bi bile miši koristne živali. Saj je znano, koliko truda stane zlasti poljedelca, da si zaščiti svoje pridelke pred temi majhnimi glodalci. Kljub temu pa povzroča množica miši škodo neprecenljivo škodo. Pri nas preganjamo tega malega sesalca, so pa na svetu kraji, kjer človek živi naravnost v gniljivi simbiozi z mišjo.

V severni Aziji živi mongolsko ljudstvo Italmenov, ki se v izdatni meri poslužuje mišjih zimskih zaloz za obogatitve svojega jedilnega lista. Italmeni ne vedo nič o vitaminih, zato pa dobro vedo, da si morajo enolično zimsko hrano osladiti z rastlinskimi prigrizki, da si tako skozi vso dolgo zimo ohranijo zdravje. Pri njih se marljiva gospodinja ne bavi s svojim lenjadnim vrtičem, marveč hodi v pozni jeseni, preden pomrže zemlja in zapade sneg, po stepi ter išče zaloz, ki so jih miši nanosile za zimo. Predvsem ji gre za čebulo, imenovano sarana, ki si jo miši naberejo za zimo. Moramo pa se čuditi smotnosti Italmenov, ki ne oronajo mišje zaloge, marveč nadomestijo odvzeto čebulo s

semenom, da bi miši čez zimo ne poginile od gladi. Čebula sarana raste namreč zelo globoko v zemlji in bi pomenilo nje izkopavanje zelo zamudno in trudopolno delo. Cedrovi oreški pa se nasprotno z lahkoto nabirajo v velikih množinah.

Na podoban način nabirajo Indijanci v Dakoti gomoljce neke rastline, ki je sorodna gliciniji. Ker pa te rastline rastejo le zelo daleč druga od druge, se je človek tudi v tem primeru poslužil mišjega naloga po zbiranju rastlinskih zaloz. Indijanci gre in pobere iz teh zaloz gomoljce, ki mu rabijo za prehrano, toda pri tem postopa premišljeno in ne uničuje svojega pomočnika. Namesto gomoljev mu nasuje v duplino koruze, ki jo sam pridelal z manjšim trudom, kakor bi ga moral vložiti v iskanje glicinijevih gomoljev. Prof. Maurizius, ki v svoji razpravi o potrebi rastlinske hrane navaja ta dva primera, poudarja, kako smotna je ta simbioza med človekom in mišjo ter naglašja, da bi visoko stoječi belokožec najbrže ne imel enake pametne uvidenosti kakor jo imajo omenjeni primitivci.

Pravljica o zlatem grlu

Lepa kariera mlade avstralske pevke

Poročilo iz Londona pravi, da še vedno živijo na svetu pravljice — čeprav v moderni obliki in s podporo finančne tehnike...

V Avstraliji se je narodila lepa mladenka z imenom Margaretta Elliot. Bila je hči siromašnih roditeljev, toda padarjena, živahna in ljubeča. Prepevala je od jutra do večera. Nekdo, ki jo je slišal zvrgeti, je dejal: »To dekle ima v svojem grlu zlato!« In prijatelj ki ga je slišal, je pritegnil: »To zlato moramo dvigniti. Osnujmo družbo!«

Rečeno storjeno. Osnovale se je družba za izkoriščanje grla mladega dekleta. Del-

ničarji so vplačali 1500 funtov. Za ta denar so poslali mlado Margaretto Elliotovo v Pariz. V Parizu je študirala petje. Bila je marljiva in je dobro napredovala, naučila se je toliko, da so jo bili deničarji vedno bolj veseli.

Ko se je vrnila iz Pariza v domovino, je bila angažirana. Njene akcije, ki so imele l. 1930. ceno eden in pol funta vsaka, so zdaj poskočile na pet funtov za komad. Takšna tečaj belgižjo danes akcije Margarette Elliotove na melbournskem Stock Exchange, vrhu tega pa jih je zelo malo v prometu. Velika dividende ni znana, toda pravijo, da je precej visoka.

Film, ki se je najbolj izplačal

V Ameriki so napravili statistiko o filmih, ki so se v letu 1936 najbolj obnesli in so prišli do zaključka, da je dosegel največji uspeh film Charlie Chaplina »Moderni časi«. Predvajanje tega filma je vrglo 5 milijonov dolarjev. V Ameriki sklepajo, da je zaradi tega družba United Artists oddala najboljše med vsem filmskim orga. nizacijami. Mnogo komentarjev pa zbujata tudi dejstvo, da se je tako sijajno obnesel ravno nemi film, ki so ga predvajali kine matografi z zvočno aparaturjo, pa tudi kis nematografi brez nje.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Političen umor v Parizu

V Parizu je bil te dni zaboden Rus Vladimir Navašin, baže agent trockistov. Prvotno je bil v sovjetski službi, pozneje pa se je pridružil taboru Leva Trockega ter je bil disponent z njegovo agitacijsko blagajno v Evropi — Na sliki: Policijski komisar pregleduje umorjenca. Ta preiskava je povzročila veliko pozornost, ker se je na nji izkazalo, da Navašin ni bil ustreljen, kakor so prvotno domnevale oblasti, marveč usmrčen s trikotnim bodalom. Morilno orožje mu je predrl prsni koš. Röntgenska preiskava je pokazala, da ima mrtič tudi kroglo v telesu.

Čeka ali Gestapo?

Vladimir Navašin, žrtev političnega umora v Parizu

Zgoraj: Navašinova vdova; spodaj: edina priča drame

Obelisk — sončna ura

Kamen iz Lukzorja na Place de la Concorde v Parizu

Pariški mestni svetnik Fleuret je predlagal v pariškem občinskem svetu naj bi napravili zanimiv poskus z obeliskom iz Lukzorja, ki stoji na ponosnem trgu Place de la Concorde. Kamen stoji natančno sredi trga. Fleuretu se je posvetilo v glavi, da bi bilo dobro, če bi se spomenik porabil za kazalec sončne ure. Ideja ni nova. Že pokojni zvezdoznanec Camille Flammarion jo je nekoč sprožil. To je bilo pred več desetletji. Toda ljudem se je zlepla tedaj Flammarionova misel fantastična in moč jo je odnesel s seboj v grob.

Za realizacijo ideje sončne ure na Place

de la Concorde ni danes prav nobenkovir več. V ta namen ne bi bilo treba nič drugega, nego vzidati razpolovne kamne okoli obeliska v krogu ali štirikotu. Senca, ki jo meče kamen iz Lukzorja je, kakor so ugotovili strokovnjaki, ob vsakem času dovolj močna in dolga, da bi lahko rabila za kazalec mimoidočim, ki bi razbral dnevi čas kar na tleh. Na ta način pa bi dobil Pariz novo atrakcijo, privlačnost za ves svet. Zlaj razmišljajo, če ne bi kazalo tega predloga ostvariti še pred letošnjo svetovno razstavo, ki bi tako obogatela za novo posebnost.

Čarovništvo z Mojzesovimi knjigami...

Srednjeveške razmere v šlezkem mestecu

V šleskem mestu Lübenu se je moralo sodiče baviti z nenavadno afero. Neki mizar, vojni invalid, iz neke okoliške vasi je tožil štiri kmete zavoľjo razžaljenja časti, ker so ga bili ravpli kot škodljivega čarovnika.

Mizar je živel precej let v miru, ko so začeli sovaščani iz popolnoma nepojasnih razlogov govoriti, da ima zvezo s hudicem, da je začaral neko kravo na cesti, ki potem ni dajala več mleka, da boli mlade-

Avtomobilska nesreča na Floridi

V Južni Floridi se je v ponedeljek primerila strašna avtomobilska nesreča. Nekemu izletniškemu avtomobilu se je med vožnjo izšlo prednje kolo. Vozilo se je prekopnilo in je pokopalo pod seboj 29 potnikov, ki so z avtom vred padli v prekop. 23 potnikov je utonilo, šest so jih rešili iz vode. Avtobus, ki se mu je pripetila nezgoda, je edino vozilo, ki vzdržuje zvezo med vzhodno in zapadno Florido.

Žrtev poklica

Strašno smrt je storil madžarski inženjer kemije dr. Gergely. Eksperimentalni je v svojem laboratoriju z retorto, v kateri je imel zmes kemičnih snovi. Retorta se je nenadoma razpočila, razbila posodo s solno kislino, ki je obrizgala kemika po obrazu in vsem telesu in se razlila po laboratoriju. Gergely je bil strašno ožgan in je umrl nekaj ur po eksploziji.

Sončne pege prinašajo hripo

Posledica največjega zbližanja Jupitra in Saturna

Sončne pege so krive skoraj vsega, kar se dogaja na naši premnici — zakaj bi ne povzročale tudi epidemij hripe? To trdi vsaj predsednik kanadske astronomske družbe Ralph E. Delury.

Na nekem zborovanju te družbe v Torontu je dejal, da se bližamo ponovno maksimumu števila sončnih peg. Dosegli ga bomo prihodnje leto. Sedanja lažja epidemija hripe spominja povsem na tisto, ki smo jo doživeli eno leto pred t. 1817-18, ki je še vsem v spominu zavolj velikega števila obolelih in smrtnih žrtev obolenja.

Tudi tedaj je bilo ob največjem zbližanju Jupitra in Saturna zaznamovati majhni, mrm sončnih peg.

Starejše, svojačasno bolj popularno ime hripe »influenca« pomeni dobesedno influenco, vpliv, namreč vpliv planetov. Stari astrologi so se v takšnih stvarih dobro poznali. Vedeli so, da je pričakovati pri zbližanju Jupitra in Saturna dolgih deževnih dob in boleznih. Danes smo v istem položaju, zato se kar pripravimo na velike nevšečnosti.

Družinska domačnost na Japonskem

General Ugaki, ki mu je japonski cesar poveril sestavo nove vlade, med svojimi otroci

A NEKDOTA

L. 1930 je napravil Karel Radek Sobela sohn to nerodnost, da je brez ozira na uradno teorijo v nekem predavanju po svoje razlagal sestanek III. internacionale. Kmalu nato je dobil pismo od Stalina, kjer ga slednji ostro kara zaradi samolastne razlage. Stalinov odposlanec je prigrvarjal Radeku, naj se pokesa in prekliče svoje zmote. Ta pa je povedal kot edini odgovor naslednji dogodek:

Jaz sem delal socialistično propagando že kot 15letni deček in vem kaj govorim, kadar razlagam socialistično gibanje. Pri tej priliki se spominam, da sem v Varšavi nekoč pripovedoval židovskemu izvoščku, da se zemlja vrti okoli sonca. Ko sem mu vso stvar temeljito razložil, me je nenadoma vprašal:

»Kaj bo pa potem z nami židi?«

»Kaj pa imajo židi opraviti pri tem?«

»E, dovolite, mnogo imamo opraviti pri tem. Ze zdaj nas zatirajo, kotkor se da, če bomo pa začeli trditi, da se zemlja vrti okoli sonca, nas bodo topli še bolj.«

Iz te dogodbe je razvidno, da si je bil Radek na jasnem že l. 1930, da se ne bo rešil, pa naj počenja že karkoli.

VSAK DAN ENA

Iznajdba razkačenega dolžnika: Pisemski nabiralnik, ki izmeče vse opomine in reklamacije zaostalih plačil.

(Sindagenisse Strix)

